

בג"ץ 4457-09

קבוע: 20.7.09

בבית המשפט העליון
בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

מחמוד אחמד יאסן מנאע

על ידי ב"כ עוה"ד מיכאל ספרד ואו אח'
מרחוב אחד העם 49 תל אביב 65206
טלפון: 03-6206947; פקס: 03-6206950העותרים

נ ג ד

1. שר הבטחון
2. מפקד כוחות צה"ל באיו"ש
3. ראש המינהל האזרחי
4. מפקד משטרת מחוז ש"י
5. המשרד לאיכות הסביבה
6. המשרד לתשתיות לאומיות

על ידי פרקליטות המדינה,
משרד המשפטים, ירושלים
טלפון: 02-6467011; פקס: 02-6467011

7. מינהל איגוד ערים לאיכות הסביבה שומרון
8. עפרה כפר שיתופי להתיישבות בע"מ
9. מועצה איזורית מטה בנימין
10. GES גלובל אינוורמנטל סולושנס

המשיבים**תגובה לעתירה מטעם המשיבים 1-6**

לקראת הדיון הקבוע ליום 20.7.09, מתכבדים המשיבים 1-6 (להלן – המשיבים) להגיש תגובה מטעמם.

1. הישוב עופרה החל את דרכו בשנת 1975 כמחנה עבודה בתחומיו של מחנה צבאי ירדני. הקרקע במקום נתפסה על ידי הצבא הירדני עוד קודם למלחמת ששת הימים.

2. ביום 26.7.77 הוכר הישוב עופרה בחחלטה של ועדה משותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית.
3. במהלך השנים התפשט הישוב גם לעבר קרקעות מוסדרות הרשומות בטאבו בבעלות פלסטינים. חלק קטן מהקרקעות רשומות של שמם של ישראלים.
4. לישוב עופרה אין תוכנית מתאר בתוקף. כמו כן לא נחתמה הכרזה על תחום שיפוט ליישוב. לכן בפועל לא ניתן להעניק בישוב זה היתרי בניה.
5. לאורך השנים הוקמו ביישוב עשרות מבנים ונבצעו עבודות תשתית בהיקף רחב.
6. כיום מתגוררות בישוב כ- 500 משפחות. מדובר באחד הישובים הישראלים הגדולים והותיקים בארץ.
7. בתחומי הישוב אין כיום מתקן המטפל בשפכים. בעבר היו ביישוב בריכות חמצון שנבנו על קרקע שנתפסה בצו תפיסה משנת 1981, אך אלה אינן פעילות בשנים האחרונות.
8. אי לכך, שפכי של הישוב זורמים כיום אל הוואדיות ולשטחים חקלאיים בסביבה ללא כל טיפול. הם מזהמים את מי התהום כיוון שעופרה מצויה בנקודה רגישה באזור הזנה עיקרי לאקוויפר החר. בגלל המבנה הטופוגרפי השפכים חודרים למי התהום כמעט ללא סינון טבעי. השפכים מזהמים את הקרקע, כולל קרקע חקלאית פלסטינית וכן גורמים למטרדי ריח ומפגעים תברואתיים הן לתושבים הישראלים והן לפלסטינים המתגוררים בסמוך ליישוב.
9. המשרד להגנת הסביבה החל בהפעלת הליכי פיקוח ואכיפה נגד המועצה האזורית בשל אי הטיפול בשפכים.
10. מצב דברים זה מחייב פתרון. אי לכך, לפני מספר שנים החלו הליכים והתדיינויות להקמת מכון לטיהור שפכים עבור הישוב עפרה, ואף חוקצה לכך תקציב ממשלתי. מכון הטיהור יכונה בתגובה זו המט"ש.
11. המט"ש נבנה על ידי המשיבה מסי' 10 לאחר שזכתה במכרז שפרסמה המועצה האזורית מטה בנימין. המט"ש נבנה על קרקע פרטית שבבעלות פלסטינים, ללא קבלת היתרי בניה כדין וללא תכנית מתאר מפורטת מאושרת.
12. בשלבים מאוחרים של הבניה, אגב בקשה לחיבור המט"ש לחשמל, החלו הליכי פיקוח נגד הבניה.

13. בסופם של החליכים, ביום 4.6.08 נמסר על ידי יחידת הפיקוח במנהל האזרחי באי"ש צו להפסקת העבודות לבניית המטי"ש. ביום 17.7.08, לאחר דיון בוועדת המשנה לפיקוח של מועצת התכנון העליונה באי"ש, הוצא למטי"ש צו סופי להפסקת עבודה ולהריסה.

הצו מצורף לתגובה ומסומן מ/ש/1.

בנוסף, הוגשה תלונה במשטרה על ידי גורמי המנהל האזרחי בנוגע להמשך הבניה במקום.

נעיר כי בניית המטי"ש כמעט שהושלמה.

14. לאחר הוצאת צו ההריסה וכאשר התבררה התמונה העובדתית למשרד המשפטים, בחודש מרץ 2009, הורה המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (ייעוץ) למשרדי הממשלה הנוגעים בדבר ולרשויות השלטון לנקוט את הפעולות הנדרשות להפסקת העבודות לבניית המטי"ש, להפסיק כל מימון מטעם המדינה לפרויקט, וכן למנוע את חיבור המכון לחשמל.

מאז ניתנה ההוראה לא הועברו כספי מדינה למימון המשך הקמת המכון ולא ניתן אישור לחיבורו לחשמל.

15. עבודת המטה שהחלה עוד לפני הגשת העתירה נמשכת גם כיום. במסגרת עבודת המטה נבחנות חלופות שונות לטיפול בסוגייה המורכבת שמעורר המטי"ש.

נקודת המוצא לדיון היא כי קיים הכרח לפתור את בעיית השפכים של עופרה וכן את בעיית השפכים של הכפרים הפלסטינים באזור. הטיפול בבעיית השפכים נועד הן לצורכי המתישבים הישראלים והן לצורכי הפלסטינים.

יחד עם זאת, לא ניתן לקבל כי הקמת המטי"ש תיעשה על קרקע פרטית של פלסטינים ללא הסכמתם או ללא צו הפקעה שייצא מטעם הרשויות, וללא תוכנית מתאר והיתרי בניה כדין. אשר על כן הוצא צו הריסה לבנייה שנעשתה.

בהקשר זה נעיר כי פרויקט מעין זה, אף דורש לכאורה הסכמת של ועדת המים המשותפת לישראל ולרשות הפלסטינית, ועדה שהוקמה בחתאם לסעיף 1140) לנספח האזרחי להסכם הביניים בין ישראל לאש"ף.

16. יחד עם זאת, בהתחשב בבעיה של זיהום הסביבה שגורמים השפכים באזור, הן של הישוב עופרה והן של הישובים הפלסטינים, בטרם מימוש צו ההריסה, יש לבחון האם קיימות חלופות לטיפול בענין.

במסגרת החלופות שנבחנו עוד קודם לדיונים במשרד המשפטים, נבחנה האפשרות לרכוש את הקרקע עליה הוקם המטי"ש מבעליה, אולם, נכון להיום, נסיון זה לא צלח.

17. ענה נבחנת האפשרות להפוך את המטי"ש למטי"ש אזורי ישירות לא רק את הישוב עפרה אלא גם את הישובים הפלסטינים הסמוכים. בדיקה ראשונית העלתה כי עלות פרויקט המטי"ש האזורי היא עלות כבדה.
- בחנחה שניתן יהיה לקדם את הפרויקט האזורי, תיבחן האפשרות המשפטית להפקיע את הקרקע ולתכנן את המקום כנדרש באזור.
18. כמו כן נבחנת חלופה אחרת של שימוש בשטח ששימש בעבר את בריכות החמצון של עפרה לצורכי הטיפול בשפכים.
19. מובן כי מדובר בעבודה מורכבת וממושכת.
20. בשלב זה טרם הושלמה עבודת המטה, ולכן בידי המשיבים אין עדיין עמדה מגובשת בסוגיה המהותית העולה בעתירה.

עמדת המשיבים

היעדר עותר קונקרטי

21. העתירה הוגשה על ידי שני עותרים שלטענתם הם בעלי אדמות במקום, למרות שהקרקעות רשומות על שמם של פלסטינים אחרים.
- ככל שידוע למשיבים, המטי"ש הוקם על חלקות 56 ו-57 בגוש 7 באדמות הכפר עין יברוד.
- העותר היחידי שגילה זיקה, ולו לכאורית, לקרקע היה העותר 1 שטען לבעלות בחלקה 57 עליה נבנה המטי"ש.
- אלא שהעותר 1 ביקש להימחק מן העתירה, וביום 5.7.09 קיבל בית המשפט הנכבד את בקשתו.
- נותרנו עם העותר 2 שטוען לבעלות בחלקה 45, שעליה לא נבנה המטי"ש. עם זאת, ייתכן שבחלקה זו עובר צינור להורמות שפכים מהישוב עפרה לואדיות הסמוכים (שככל הנראה הונח בשטח לפני מספר שנים), שייתכן ויחובר בעתיד למטי"ש. אלא שלא בצינור זה עוסקת העתירה וצו ההריסה נושא העתירה לא התייחס לצינור זה.
22. יוצא שהעותר 2 הוא מעין עותר ציבורי שהאינטרס האישי שלו בתוצאות העתירה נמוך.

אכן, בית המשפט הנכבד הכיר במעמדו של עותר ציבורי גם במקום שאין לו עניין אישי לנושא העולה בעתירה. אלא שמעמד זה סויג כאשר התברר כי ברקע העניין מצוי אדם בעל עניין אישי בעתירה, שבתר שלא לעתור ולבקש סעד מבית המשפט הנכבד. במקרה זה פניית העותר הציבורי תידחה, אלא אם קיימות נסיבות חריגות המצדיקות בכל זאת הכרה במעמד העותרת הציבורי. ראו לעניין זה:

בג"ץ 1759/94 **סרוזברג נ' שר הבטחון**, פ"ד נה(1) 625, 631.
 בג"ץ 962/07 **לירן נ' היועץ המשפטי לממשלה** (טרם פורסם).
 בג"ץ 1995/08 **שפטל נ' היועץ המשפטי לממשלה** (טרם פורסם).

23. במקרה שלפנינו תנפגעים הישירים מהקמת המטי"ש הם בעלי הקרקע עליה הוקם המטי"ש. לאנשים אלו יכול שיהיו אינטרסים משל עצמם בבנייה שנעשתה על חלקתם. אכן, אחד מהטעמים לבעלות אף עתר לבית המשפט הנכבד, אלא שהוא העדיף למחוק עצמו מן העתירה.

24. מטעמים אלה, אין לשעות לעתירה בעיתוי הנוכחי כשאין לפנינו עותר שנפגע ישירות מהקמת המטי"ש על חלקתו, ומטעם זה בלבד דין העתירה להדחות.

עמדת המשיבים לגופם של דברים

25. המטי"ש הוקם שלא כדין, ואף הוצא נגדו צו הריסה. צו זה תקף אף כיום.

26. במסגרת שיקול הדעת המוקנה למפקד הצבאי לגבי מימוש הצו ועיתוי המימוש, מבוצעת עתה עבודת מטה שתכליתה ליישב את הצורך והחובה באכיפת הדין באזור יהודה והשומרון יחד עם הצורך הדחוף בפתרון בעיית השפכים הקשה באזור זה.

קודם למימוש הצו, מבקשים המשיבים לבחון אפשרויות אחרות.

בינתיים, אין אישור להפעלת המטי"ש ולחיבורו לחשמל, וגם אם תימחק העתירה, חל איסור על שימוש במתקן או על העברת תקציבים מהמדינה לשם מימון הבנייה, וזאת עד להכרעה הסופית בגורלו של המטי"ש.

המשיבים 1-6 אף מבקשים שבפסק הדין ייכתב כי צו הבנייה שהוצא ביום 7.6.09 בעתירה יותר על כנו אף לאחר מחיקת העתירה וזאת עד להסדרת מעמד המטי"ש כדין, אם ניתן לעשות כן.

27. לכן, לטעמנו, בעיתוי הנוכחי, ולאור הנסיבות המיוחדות של המקרה, ההחלטה לא להרוס את המטי"ש באופן מיידי, ולמצות תחילה בחינת חלופות נוספות להריסה, היא החלטה סבירה.

נוכיר כי בית המשפט הנכבד פסק לא אחת כי כאשר הרשויות לא מתנערות כליל מחובתן לאכוף את החוק, הרי שככלל לא יתערב בית המשפט באכיפה פרטנית, לא כל שכן בסדרי העדיפויות ובלוח הזמנים לאכיפה.

לעניין אי התערבות בית המשפט הנכבד בהחלטות המשיבים בקביעת סדרי העדיפויות באכיפת דיני התכנון וחבניה ראו:

בג"ץ 1161/06 ובבג"ץ 2115/06 תנועת "אנחנו על המפה" נ' שר הביטחון, תק-על 2007(4) 218 (2007).

בג"ץ 6579/99 פילבר נ' ממשלת ישראל, תק-על 99(3) 425 (1999).

בג"ץ 1555/06 קינג נ' עיריית ירושלים, תק-על 2006(2) 2841 (2006).

בג"ץ 9533/06 התנועה לשמירת אדמות הלאום נ' שר הביטחון, תק-על 2008(2) 486 (2008).

בג"ץ 1019/06 חמוציה האזורית מטה בנימין נ' ממלא מקום ראש הממשלה, תק-על 2006(1) 1480 (2006).

על כן, מתבקש בית המשפט הנכבד לדחות את העתירה.

28. העובדות בתגובה זו נתמכות בתצהירו של סגן ראש תחום תשתית במינהל האזרחי באזור יהודה ושומרון, רס"ן אבי אלימלך.

היום: כ"ד תמוז, תשס"ט

16 יולי, 2009

אבי ליכט

סגן בכיר לפרקליט המדינה

الإدارة المدنية يهودا
والسامرة
مجلس التنظيم الاعلى
اللجنة الفرعية للتفتيش

המנהל האזרחי לאזור
יהודה ושומרון
מועצת התכנון העליונה
וועדת משנה לפיקוח

302738

7-55/08

צו סופי להמסקת עבודה ולהריסה

11/6/08

לכבוד

אלי חצויה

שם פרטי الاسم	חאב الاب	השב الجد	משפחה العائلة	הזיקה לנכס الصلة للعقار	ת.ז. رقم الهوية
נבה اللוא	כפר ישוב القرية	לב אחדאית	285847/65034	התור הבניה: חפץ הבניה נאמר סמוך לשטחים: 3 עורות סימון: טור העליונה וסימון כ: 8 סימון + 3 עורות כ-4 מ' כ"א	

במאתך המלך/המטריק/המקבל/מנהל העבודה
המזכיר. אשר בה צורת או תכנון בה העמל כמו מופצל
אמלה בדין ורשעה ו/או חלףא לחסון הרשעה ו/או חלףא
לאוראם סאריעה לחפול ו/או חלףא לחטט בשטח ארש
הבנה/לארשאע ענד الطوابق/المواقع/خطا או تدא/בנה
מחפור

בהיותך הפועלים/המנהיק/המקבל/מנהל העבודה
במקרקעין הנייח שבחם הלבונה או שחבטת העבודה
כמכרס לעיל לאו רשען וקא בניד לפרול ברשען/או
בניד לתקנות לבונים והחריאת שחוקקי, /או בניד
לחבנית בקעד לשטח הבניה/גובה/מסי קומה/פיקוח/קו
בנין/בניה אשורה.

אעלי לך לזלזל סליק לרשאע האסאל בתאריח
ומתחת לך פרעה לחסור אמא הלנה הפרעיה לתקטיש
ותקדימ ארעהא. בעד אן אקטחמת הלנה אן העמל
ללזכור אמלה אהז בדין תשריח קאלוני. תעלוק
הלנה חלנה ועליק בהוצב הלנה (2) (1)28 (2) מן קאלוק
תנזימ אדון וקרובי האבניה رقم 79 لسنة 1966
التوثيق قوراً عن الاستمرار في البناء وعدم ما انشأت
و/או כל תעבור אשרי אהז פי העלר חלףא לתחנימת
וארשאע הרשאע אל חלטה האבניה חלףא 7 יומא מן יום
תחילתק זהא האזלר וקא למ קמ דלס סרופ תתקד
الاجراءات القانونية بما في ذلك هدم البناء وأرجاع الوضع
لعائته السابقة على ختلكك الخاصة.

4.6.08

נתנה לך התראה להמסקת עבודה קודמת בטאריח
ותינה לך הזדמנות להוכיח בבני ועדת המשנה לפיקוח
ולספק סענותיך.
לאחר שמונחא השחבונה כי העבודה דלעיל החבונה לאו
כל הישר שבדין חאירא חולעה על התראה שניתנה לך, חזיק
נדוש בזה למי סעיק (1)28 (2) לחוק הבנין ערים והפרים
ובבניים מסי 79 לשנת 1966 להפסיק העעולות והשימוש
במקרקעין, ולהרוס את הבניה ו/או כל שינוי שנעשה בבני
הנייל בניד להוראות ולתקניי המוצב לקדמתו תוך 7 ימים
מיים המצאת התראה א לאחר המשרד הנייל באום לא תפעל
כנדרש. יוקשו עדין כל האמצעים החוקיים, לרבות הריסת
השבנה וכל התוך להחזרה הבניב לקדמותו על חשבונך.

اسم مسلم الاضطرار _____ توقيع
ختم اللجنة
سلم الى _____
الاسم رقم الهوية الصلة للعقار
تاريخ السامه _____ توقيع المستلم

שם מוסר הנה: _____
הזממת חוקעה

מסר ל: _____
שם

המשיך: _____
שם

העוזק חוקעה המקומית

ועדת המשנה לפיקוח על הבניה
של מועצת התכנון העליונה
לجنة تفتيشية فرعية من البناء
مجلس التنظيم الاعلى